

סדר קדשים | מסכת מנחות י"ד - כ'
פרשת בשלח | ז' - י"ג בשבט תשפ"ו (31-19 לינואר 2026)

מזן התלמוד

סדר קדשים, מסכת מנחות יט, א

אמר רב: כל מקום שנאמר "תורה" ו"חוקה" אינו אלא לעכב. קא סלקא דעתך תרתני בעיא. כדכתיב: "זאת חוקת התורה". והרי נזיר דלא כתיבא ביה אלא תורה, ואמר רב תנופה בניזיר מעכבא! שאני התם כיון דכתיב "כן יעשה" כמאן דכתיבא בהו חוקה דמי

קא סלקא דעתך - עלה על דעתך

תרתני בעיא - צריך את שתיהן

דלא כתיבא ביה - שלא כתוב בו

הסבר: לדברי רב, כאשר מופיעות בתורה המילים "תורה" ו"חוקה" פירוש הדבר הוא שכל הפרטים של המצווה שמופיעים שם הם הכרחיים, ואם חסר אחד מהם - לא יוצאים ידי חובה. בתחילה סבורה הגמרא שכוונתו רק למקרים בהם מופיעות שתי המילים ביחד, אולם לבסוף מסיקה שזהו הדין גם כאשר כתוב רק "תורה" או "חוקה".

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
אברהם יצחק ויעקב,
הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל
ואנשי כחות הבטחון,
העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו
נגפים לפניהם!
הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו
מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
ידבר שונאינו תחתייהם,
ועטרם בכתר ושועה ובעטרת נצחון.
ויקים בהם הכתוב:
"כי ה' אלהיכם ההלך עמכם,
להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם".
ונאמר: "אמן".

הלימוד מוקדש להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים החללים ורפואת הפצועים
אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
ויציאם מצרה לרוחה

דף י"ד: קרבן פסח

משפחה אחת עלתה לירושלים מן הגליל, כדי להקריב קרבן פסח.

לאחר שהגיעו לירושלים, הבחינו הילדים שאביהם אינו מקפיד על עניני טמאה וטהרה כמו בכל שנה. "אבא", נשמע אחד הילדים קורא לאביו, "מה נשתנתה שנה זו מכל השנים? תמיד הקפדת ביותר לשמר על הכלים שלנו מטמאה, ואלו השנה אינך מקפיד על כך?"

- "אכן ילדים יקרים", השיב אבא, "השנה רב העם טמאי-מת, מפני שהכל השתתפו בהלוויה גדולה ונטמאו מן המת, וההלכה קובעת שמקריבים קרבן פסח אם רב הקהל טמא, ובאותה שנה אין צורך להזהר בדיני טמאת מת, כי גם טמא-מת יכול להקריב קרבן פסח בשנה זו."

דף ט"ו: אסור פלאים

התורה אוסרת לזרע יחד שני סוגי זרעים, של תבואה, ירק וקטניות. מפני אסור זה אסור להרכיב ענף אילן באילן ממין אחר. אם כבר נזרעו הפלאים, אסור להשאיר אותם. בנוסף לאסור זה, צוה תורה על "אסור פלאי הפרים". הזרע פלאים בפרם עובר על אסור נוסף, שנאמר בספר דברים: "שורך לא תזרע פלאים". אסור פלאי הפרם חמור יותר, כי אסור להנות מן הגדולים שצמחו מן הפלאים.

דף ט"ז: רב המנונא

רב המנונא היה אמורא שהתגורר בבבל, והיה תלמיד מבהק של רב, עד כדי כך שרב קרא לו "בני" ומסר לו מאמרים רבים בהלכה.

פעמים רבות בתלמוד מובא משא ומתן בין רב המנונא לרב חסדא, ופעם אחת שמח כל כך רב חסדא מדבר תורה שאמר רב המנונא, עד שאמר עליו: "מי יתן לנו רגלים של ברזל (שאינן מתעופות) ונלך אחריו תמיד כדי לשמע את דבריו"

לאחר פטירתו, החליטו לקברו בארץ ישראל, ובאותו זמן הובילו לקבורה בארץ ישראל גם את רבה בר רב הונא, וכאשר הגיעו הגמלים ועליהם הארונות, לגשר צר, נעמדו הגמלים ומאנו להתקדם, כי גם לאחר מותם חלקו האמוראים כבוד זה לזה וכל אחד רצה שארונו של השני יעבר תחלה.

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המניש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	כניסת שבת: 16:36	יציאת שבת: 17:51
ניו יורק:	כניסת שבת: 16:51	יציאת שבת: 17:56
ישראל ת"א:	כניסת שבת: 16:52	יציאת שבת: 17:53
גרמניה:	כניסת שבת: 16:22	יציאת שבת: 17:45

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער: אימא שלחה את דני בה-10 למכולת לקנות חבילת ופלים. דני לקח את חבילת הוופלים מהמדף, ואז היא נפלה מידי ודני הרגיש ושמע שהוופלים בחבילה נשברו. הוא החזיר את החבילה הזו למדף ולקח חבילה אחרת, וכשהגיע הביתה סיפר על כך לבני המשפחה. הסיפור עורר דיון משפחתי.

מצד שני

טענו אחרים מבני המשפחה שזה יכול לקרות לכל אחד, ושבעל המכולת לוקח את זה בחשבון, ושעד שלא משלמים בקופה זה לא נקרא שהוופלים כבר נקנו, ולכן לא מחובתו של דני לקנות דווקא את החבילה הזו או לדווח עליה.

מצד אחד

חלק מבני המשפחה טענו שהיה אסור לו להחזיר את הוופלים השבורים למדף. מכיוון שהוא שבר הוא צריך לשאת התוצאות ובהוצאות, וזה לא הוגן שמישהו אחר יקנה מבלי לדעת חבילה של ופלים שבורים.

...ואה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעדון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

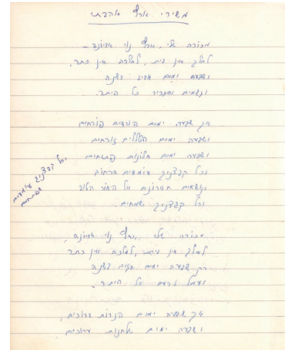
דמות מן ההיסטוריה

לאה גולדברג

לאה גולדברג הייתה משוררת, סופרת, מתרגמת, מחזאית, חוקרת ספרות, מבקרת, ציירת ועיתונאית ישראלית, כלת פרס ישראל לספרות ושירה. גולדברג נולדה בשנת 1911 בעיר קניגסברג ובשנת 1935 עם הגעתה לארץ ישראל חברה, בסיועו של אברהם שלונסקי, לחוג "יחדיו" של אלתרמן ושלונסקי.

בשנה זו יצא לאור ספר שירה הראשון, "טבעות עשן", ולאורך השנים יצאו עוד ספרי שירה רבים נוספים. במהלך הזמן הרחיבה גולדברג את יצירותיה והוציאה לאור ספרי ילדים רבים בהם "ידידי מרחוב ארנון", "מה עושות האילות" ו"המפוזר מכפר אז"ר".

ב-1952 החלה גולדברג ללמד לימודי יסוד בספרות באוניברסיטה העברית ובשנת 1960 היא ייסדה את החוג לספרות כללית והשוואתית, ועמדה בראשו עד מותה.

השיר 'משרי ארץ' האבתי" בכתב ידה של גולדברג (Wikipedia, Gnazim Institute archive, Beit Ariela, (Tel Aviv, Israel)

על המפה | קניגסברג-קלינינגרד (היהודים בקניגסברג)

קלינינגרד, שבעבר נקראה קניגסברג, היא עיר נמל ברוסיה. היא נוסדה בשנת 1255 והפכה לבירת פרוסיה. בסוף המאה ה-17 החלו להתיישב בה יהודים, והעיר הפכה למרכז השכלה יהודי חשוב. כמו כן, פעל בעיר בית דפוס יהודי בו נדפסו ספרים חשובים רבים. לפני השואה חיו בקניגסברג כ-4,000 יהודים. רובם נרצחו בשואה, והנשארים גורשו מן העיר לאחר שנכבשה בידי הסובייטים וסופחה לברית המועצות. בליל הבדולח שרפו הגרמנים את חמשת בתי הכנסת בעיר.

בית הכנסת המרכזי של העיר קלינינגרד (Wikipedia, Zairon)

בין תושביה היהודים המפורסמים של העיר היו משה יואל סלומון מייסד פ"ת, רבי ישראל סלנטר, מייסד תנועת המוסר, הסופרת והמשוררת לאה גולדברג ועוד.

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

שבת שירה

שבת שירה הוא כינויה של השבת בה קוראים את פרשת בשלח, בה מופיעה שירת הים, שאמרו בני ישראל לאחר קריעת ים סוף וטביעת המצרים. יש מקומות בהם נוהגים לקרוא בשבת זו את שירת הים שבתפילה במנגינה מיוחדת, פסוק אחר פסוק. ישנם מנהגים שונים הקשורים לשבת זו, כמו לפזר פירוורי לחם לציפורים, אולם היו פוסקים שהתנגדו לכך.

- 4 באיזה פרס היא זכתה?
- 5 על איזה שטר מופיע הדיוקן שלה?

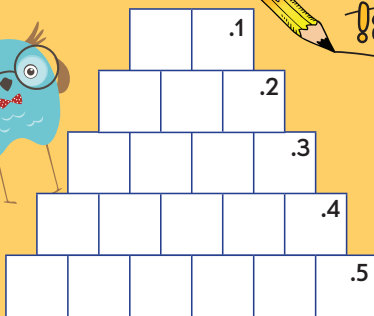
- 1 מי הדמות בציור?
- 2 מה תאריך פטירתה?
- 3 אילו ספרים מפורסמים היא כתבה?

מי אני?

- 1. אחד מספריה המפורסמים של לאה גולדברג.
- 2. מסופר בו על בית בו גרים תרנגולת, חתולה, קוקייה וסנאית.
- 3. הסיפור מלמד על חשיבות השלום ועין טובה.
- 4. בספר יש גם סיפור על אב ובתו, ועל שלושה אגוזים.

חידת פירמיצה!

- 1. מילת שאלה
- 2. הרשע מהמגילה
- 3. הרבה מאוד
- 4. השיר הלאומי
- 5. אמורא שהיה תלמיד מובהק של רב

5780

2019

שנת סיום השי"ס ללומדי הדף היומי

5778

2017

70 שנה למדינה

התשכ"ט

1969

הרב אריה לויין

5727

1967

מלחמת ששת הימים

5708

1948

הקמת המדינה

5707

1947

מלחמת העצמאות

5699

1939

שואה

5657

1897

הרצל

5323

רבי יוסף קארו

5260

1500

העת החדשה

5258

1492

גירוש ספרד

4900

הרמב"ם

4800

רשיי

4650

רבי סעדיה גאון

4260

510

ימי הביניים תקופת הראשונים

סדר קדושים | מסכת מנחות | דף י"ז - כ'

דף י"ז: אהבת תורה

תוך כדי העיסוק בנושא "פגול", אמר רב המנונא, שרבי חנינא אמר לו הלכה מסקימת בעיני פגול: "אמר רב המנונא, הא מילתא אבלע לי רבי חנינא, ותקילא לי ככלי תלמודאי" - את ההלכה הזו הטעימני ולמדני רבי חנינא, והיא חביבה עלי כמו כל מה שלמדתי עד היום".

מעניין לראות את הניסוח של רב המנונא. הוא מספר שרבי חנינא הטעים אותו, נתן לו לטעם, הלכה. ניסוח זה מבטא את אהבתו ללימוד ולתורה של רב המנונא שחש בזמן לימוד התורה כאילו הוא אוכל מאכל טעים.

דף י"ח: אשריךם תלמידי חכמים

ספר רבי: פעם אחת הלכתי לרבי אלעזר בן שמוע וראיתי את יוסף הבבלי יושב לפניו ושומע ממנו הלכות, והיו הלכות אלו משמחות את יוסף הבבלי, והוא שמח בהן. שאל יוסף הבבלי את רבי אלעזר בן שמוע: "מה דינו של העושה דבר מסים בקרבן?" השיב לו רבי אלעזר בן שמוע: "כשר, ורבי אליעזר פוסל". שמח כל כך יוסף הבבלי, ופניו עלצו מרב שמחה.

אמר לו רבי אלעזר בן שמוע: האם כל מה שלמדתיך עד עכשיו לא שמח אותך? רק כעת למדת ממני הלכה נכונה?

השיב יוסף הבבלי: ודאי כל מה שלמדתי הנה נכון ומכון להלכה, אך הפעם שמחתי מאד, כי פעם שמעתי הלכה זו בשם רבי אליעזר, ומאז הלכתי אצל כל תלמידיו של רבי אליעזר לברר אם אכן כך הוא אמר, ואיש מהם לא ידע לענות לי. לכן שמחתי כל כך לשמע ממך את הדברים.

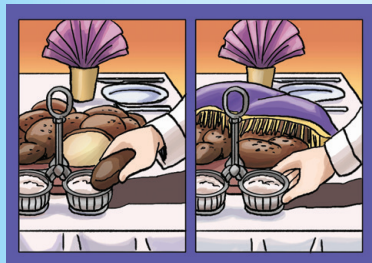
התרגש רבי אלעזר בן שמוע משמחת התורה של יוסף הבבלי ואמר: "אשריךם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבין עליכם ביותר".

דף י"ט: ברית מלח

התורה מצוה בספר ויקרא, למלח את כל הקרבנות: "וכל קרבן מנחתך במלח תמלח, ולא תשבית מלח ברית אלוקיך מעל מנחתך, על כל קרבןך תקריב מלח".

אנו רגילים למלח את הבשר, כדי להוציא ממנו את הדם, אך המלח על הקרבנות לא נתן לצרף זה, אלא כפי שמגדירה התורה שהנחת המלח היא סימן לברית בין ישראל לב"ה.

דף כ': מדוע מניחים מלח על השלחן?

בכל סעדה מניחים מלח על השלחן, ואת פרוסת 'המוציא' טובלים במלח מדוע טובלים את הפרוסה במלח? במסכת ברכות נאמר שצריך לטבל את הפרוסה במלח כדי שיהיה לה טעם טוב, שהרי מברכים עליה ברכת המוציא.

ומדוע מניחים מלח על השלחן?

הרמ"א [רבי משה איסרליש] כותב: "מצוה להניח על כל שלחן מלח קדום (לפני) שיבצע, כי השלחן דומה למזבח והאכילה לקרבן".

דבר תורה

הנס הגדול שהתרחש בים סוף זכור בעיקר בשל קריעת הים האדירה שהתחוללה, בה עברו בני"ב ביבשה כשהמצרים רודפים אחריהם וטובעים בים. אולם, ישנו נס נוסף, גדול לא פחות, שקרה מיד לאחר קריעתו של הים לגזרים, ואינו זוכה לתשומת הלב הראויה לו.

התורה אומרת כי לאחר שנקרע ים סוף- הוא חזר למצבו הטבעי והרגיל- "וישב הים לפנות בקר לאיתנו". פעולה זו של חזרתו של הים לפעילותו הרגילה גם היא ניסית וגדולה עד מאוד, אך דרך העולם היא שלא לשים לב אלא לניסים החורגים מחוקי הטבע הרגילים.

אחד האתגרים הגדולים העומדים בפני כל אדם הוא לראות גם את המהלכים הטבעיים והיום יומיים כנס אחד גדול המגיע מן השמים, ולהודות גם עליהם: "ועל ניסוך שבכל יום עמנו".

שאלות חשובות

1. מתי טמא מת יכול להקריב קורבן פסח?

2. מדוע רצה רב חסדא רגליים של ברזל?

3. מדוע חשוב להניח מלח על השולחן?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il או יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תשובות

הציור השבועי

1. הסופרת והמשוררת לאה גולדברג.
2. ח' בשבט תש"ל (15 בינואר 1970)
3. דירה להשכיר והמפוזר מכפר אז"ר.
4. בפרס ישראל לספרות בשנת 1970.
5. על שטר של 100 ₪.

מי אני?

הספר דירה להשכיר

חידה

מה, המן, המון, המנון, המנונא

